Staten-Generaal

1/2

Vergaderjaar 2024–2025

22 718 OVSE-Assemblée

AM/ Nr. 60

VERSLAG VAN DE 32STE JAARLIJKSE ZITTING

Vastgesteld 9 september 2025

1. Inleiding

Van 29 juni tot en met 3 juli 2025 was een Kamerdelegatie aanwezig bij de 32ste jaarvergadering van de Parlementaire Assemblee van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE PA) in Porto, Portugal. Vanuit Nederland namen vijf Eerste Kamerleden deel. Dit waren **Karimi** (delegatieleider) en **Recourt** (beiden GroenLinks-PvdA), **Vogels** (VVD), **Van Toorenburg** (CDA) en **Dittrich** (D66). Meer dan 260 parlementsleden namen deel aan de jaarvergadering, met in totaal 54 aangemelde delegaties uit de deelnemende landen van de OVSE. Niet aanwezig waren de delegaties uit de Russische Federatie en Moldavië. De delegatie uit de Verenigde Staten kon vanwege nationale stemmingen uiteindelijk niet afreizen naar Porto. Het centrale thema van deze jaarvergadering was de herdenking van 50 jaar Slotakte van Helsinki: Reageren op een nieuwe realiteit in de OVSE regio. Daarnaast werd op verzoek van diverse delegaties de situatie in het Midden-Oosten aan de plenaire agenda toegevoegd. De secretaris-generaal van de OVSE, ambassadeur Feridun H. Sinirlioğlu, directeur Maria Telalian, OVSE Office for Democratic Institutions and Human Rights en ambassadeur Jouni Laaksonen, hoofd van het Finse voorzitterschap 2025 van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, spraken de Assemblee toe. Aan het einde van de zitting werd Pere Pons uit Spanje gekozen tot nieuwe OVSE PA-president voor de komende twee jaar. De uitgaande president, Pia Kauma, werd uitvoerig bedankt voor haar inzet in de afgelopen twee jaar. Op 3 juli nam de Assemblee unaniem de Porto-verklaring aan, met aanbevelingen binnen de drie OVSE-dimensies: politieke zaken, economische aangelegenheden en mensenrechten. Eenentwintig zogenaamde Supplementary Items, ofwel resoluties, werden aanvaard waarin specifieke aandacht werd gevraagd voor onder meer het erkennen van de Palestijnse staat, het tegengaan van Russische desinformatie, maritieme veiligheid, het versterken van gendergelijkheid, klimaatverandering, corruptiebestrijding en het bevorderen van parlementaire diplomatie en samenwerking om toekomstige generaties te beschermen. En marge van de bijeenkomst sprak de Nederlandse delegatie met ambassadeur Margriet Leemhuis in Portugal. De volgende Annual Session vindt plaats in Den Haag, van 4 tot en met 8 juli 2026.

kst-22718-60
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2025

2. Vergadering Standing Committee

Op 29 juni 2025 vond de vergadering van het Standing Committee plaats. Dit is een bijeenkomst van delegatieleiders waar iedere sessie van de OVSE PA traditioneel mee begint. Vanuit de Nederlandse delegatie nam Karimi deel. Het Standing Committee heeft onder andere de taak om de ingediende Supplementary Items toe te delen aan de drie vakcommissies. Van de eenentwintig items werden er vier naar de plenaire vergadering gestuurd. Op voorstel van Farah Karimi werd het item *Securing the stability of the Parliamentary Assembly's Financial Situation* opgesteld door Johan Büser uit Zweden toegevoegd aan de plenaire agenda in plaats van bespreking in de tweede commissie. De onderwerpen waarover werd gedebatteerd en gestemd, waren onder meer de Russische agressie tegen Oekraïne, regionale kwesties, kritieke infrastructuur en nucleaire veiligheid, waterschaarste en migratie, kunstmatige intelligentie en misbruik van technologie, radicalisering van jongeren en gewelddadig extremisme, energie veiligheid, kinderhandel en seksuele uitbuiting, en OVSE institutionele samenwerking. Ook werd afgesproken dat een plenair debat over de huidige situatie in het Midden-Oosten op 2 juli zou plaatsvinden.

President Kauma gaf een terugblik op haar werkzaamheden van het afgelopen jaar en sprak haar waardering uit voor de mogelijkheden die zich tijdens haar tweejarige voorzitterschap hadden voorgedaan om na te denken over langetermijnstrategieën, om het volledige potentieel van de Assemblee te benutten. Ze wees ook diversiteit en reikwijdte van de discussies binnen de OVSE.

Penningmeester Johan Büser (Zweden) presenteerde het financieel verslag en verwelkomde de versterking van de Assemblee door middel van grotere transparantie, openheid en verantwoording. De voorgestelde begroting voor het jaar 2025–2026 werd goedgekeurd door het Standing Committee.

De secretaris-generaal van de OVSE PA, Roberto Montella, benadrukte de toegevoegde waarde van parlementaire diplomatie aan de bredere inspanningen om veiligheid op te bouwen en bedankte President Kauma voor haar leiderschap bij het handhaven van de leidende geest van Helsinki die in het hart van de OVSE is.

Ook werd de mogelijkheid besproken om van het netwerk van jonge parlementariërs een ad-hoc commissie te maken. Dit kon rekenen op steun van diverse delegaties.

Tot slot werd aangekondigd dat de jaarvergadering in 2026 in Den Haag, Nederland plaatsvindt. In een korte video werden de aanwezigen alvast uitgenodigd door de Voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer en de delegatieleider Karimi om volgend jaar naar Den Haag te komen.

3. Commissie I: Political Affairs and Security

Bij de opening van de vergadering op maandag 1 juli merkte commissievoorzitter Costel Dunava (Roemenië) op dat het werk van de commissie nog nooit zo belangrijk is geweest, nu de grootschalige invasie van Oekraïne door Rusland niet alleen Oekraïne treft, maar ook fundamentele OVSE-principes. Rapporteur Tobias Winkler (Duitsland) presenteerde zijn verslag en ontwerpresolutie, waarin hij de veroordeling van de oorlog door de OVSE herhaalde en opriep tot aanhoudende steun aan Oekraïne. Ook de vooruitgang in de vredesonderhandelingen tussen Armenië en Azerbeidzjan en de situatie in het Midden-Oosten waren in deze resolutie

opgenomen. Karimi sprak zich zeer kritisch uit over de – in haar ogen – eenzijdig opgestelde resolutie van rapporteur Tobias Winkler uit Duitsland. Zij vond het terecht dat er scherpe kritiek werd geuit op Rusland en de oorlogsmisdaden tegen Oekraïners, maar wees erop dat de feitelijke oorlogsmisdaden tegen Palestijnen in Gaza onbenoemd bleven. «Dit is een uiting van dubbele standaarden, en die ondermijnen de internationale rechtsorde en de geloofwaardigheid van het Westen,» aldus Karimi. Haar amendement, dat opriep tot een onmiddellijke en onvoorwaardelijke staakt-het-vuren, ongehinderde noodhulp aan Gaza door de VN en onafhankelijke hulporganisaties, en de onmiddellijke vrijlating van gijzelaars, werd aangenomen. Over de tekst van het Supplementary Item over verkiezingswaarnemingen, dat in deze commissie werd behandeld, sprak Karimi haar zorgen uit. «Ons verkiezingswaarnemingswerk is niet bedoeld om straffen uit te delen of politieke oordelen te vellen. Het gaat om het ondersteunen van democratische normen, waar deze ook worden betwist. Wij richten ons op het beoordelen van het proces, niet de uitkomst. De legitimiteit van een verkiezing is uiteindelijk aan de mensen van dat land om te beslissen,» zei Karimi. Tijdens de vergadering van 2 juli vroeg Van Toorenburg aandacht voor het Supplementary Item *Preventing Youth Radicalization into Violent Extremism and Terrorism through Education and Media and Information Literacy*. «We moeten letten op de gevaren van algoritmes die onze kwetsbare jeugd vergiftigen,» aldus Van Toorenburg. Als lid van de ad hoc commissie Countering Terrorism heeft zij zich – onder meer onlangs in Washington D.C. – laten informeren over de recente trends en intensief meegewerkt aan deze resolutie.

In deze commissie werden naast de resolutie over de herdenking van 50 jaar slotakte van Helsinki, vijf Supplementary Items behandeld:

1. Supporting the recognition of the State of Palestine as a means of ensuring peace, regional stability can compliance with international law (Bilotti, Italië)
2. Preventing youth radicalisation to violent extremisms and terrorism through education and media and information literacy (Aydin, Türkiye)
3. Maritime security: an integral part of the OSCE.s comprehensive security (Kaunisto, Finland)
4. Supporting Moldova's independence and democracy (Zalewski, Polen)
5. Supporting multilingualism within the OSCE-Parliamentary Assembly (Allizard, Frankrijk)

Al deze resoluties kregen voldoende steun van de leden in de politieke commissie.

Voor het komende jaar werd Marc Veasey (Verenigde Staten) gekozen als voorzitter, Jevrosima Pejovic (Montenegro) als vicevoorzitter en Thomas Winkler (Duitsland) werd herkozen als rapporteur.

4. Commissie II: Economic Affairs, Science, Technology and Environment

Bij de opening van de commissievergadering op 1 juli sprak voorzitter Azay Guliyev (Azerbeidzjan) over de focus van deze commissie op economische veerkracht en ecologische duurzaamheid te midden van complexe wereldwijde uitdagingen. Hij wees op de toenemende instabiliteit in het Midden-Oosten en waarschuwde voor bredere gevolgen voor de wereldwijde energie, handel, en veiligheid, en klimaatbedreigingen, waaronder waterschaarste en door het klimaat veroorzaakte migratie. Hij drong aan op doortastender, gecoördineerd optreden om deze problemen

aan te pakken. Ook rapporteur Paula Cardoso (Portugal) sprak bij de behandeling van haar resolutie over de bedreigingen van de klimaatverandering en de noodzaak om de overgang naar schone energie te versnellen en goed bestuur te bevorderen om corruptie te bestrijden. Farah Karimi lichtte haar Supplementary Item over het versterken van parlementaire diplomatie en samenwerking om toekomstige generaties veilig te stellen toe, dit in haar functie als Speciaal Gezant voor de OVSE PA voor Centraal Azië. «Deze resolutie, met een sterke focus op Centraal-Azië, roept ons op om te handelen met verantwoordelijkheid op de lange termijn, om te voldoen aan de behoeften van toekomstige generaties,» aldus Karimi. De resolutie vraagt nationale parlementen om mechanismen in te stellen, zoals jeugdadviesraden en intergenerationele raden. Voorts wordt aangedrongen op versterkte regionale samenwerking in Centraal-Azië, onder andere op het gebied van waterdiplomatie en milieubeheer in klimaatkwetsbare regio's. De recente grensakkoorden in Centraal-Azië worden verwelkomd als een positieve stap richting vertrouwen en stabiliteit.

In deze commissie werden behalve de aangenomen resolutie van de rapporteur zes Supplementary Items besproken en aangenomen:

1. Youth Perspectives on Facilitating Brain Circulation and Preventing Brain Drain in the OSCE Area (Tacer, Slovenië)
2. Responding to the Demographic Winter (Kugler, Oostenrijk)
3. Promoting the Recovery and Safekeeping of Assets Confiscated from Organized Crime (Zoffili, Italië)
4. Addressing the Nexus Between Corruption, organized Crime and Terrorism (Charalambides, Cyprus)
5. Climate Change, Corruption and Security: Addressing Interlinked Threats in the OSCE Region (Pons, Spanje)
6. Strengthening Parliamentary Diplomacy and Co-operation to Safeguard Future Generations (Karimi, Nederland)

In deze commissie werd de Azay Guliyev (Azerbaijan) herkozen als voorzitter en de Gerasymov (Oekraïne) als vicevoorzitter. Herkozen tot rapporteur werd Paula Cardoso (Portugal).

5. Commissie III: Democracy, Human Rights and Humanitarian Questions

In de derde commissie inzake democratie, mensenrechten en humanitaire kwesties merkte voorzitter Lucie Potuckova (Tsjechië) op dat het mandaat van de commissie de afgelopen jaren alleen maar urgenter is geworden. Terwijl de oorlog in Europa blijft woeden, blijft ook de mensenrechtensituatie
in de hele OVSE-regio verslechteren. «De principes die zijn vastgelegd in de Slotakte van Helsinki worden op veel te veel plaatsen ontmanteld,» zei Potuckova, en ze benadrukte dat verantwoordingsmechanismen moeten worden gehandhaafd. De resolutie van rapporteur Carina Ödebrink (Zweden) richtte zich op de humanitaire tol van gewapende conflicten en riep op tot bescherming van burgers en naleving van het internationale humanitaire recht. Ödebrink verwelkomde het goede nieuws over de recente vrijlating van Wit-Russische politieke gevangenen en merkte op dat dit een sterk signaal is over het belang van internationale solidariteit. Ze sprak over de oorlog in Oekraïne en betreurde de enorme humanitaire tol, met ontheemding, burgerdoden en kinderen die lijden en over de crisis in Gaza. Verder spraken de commissieleden over politieke gevangenen, de rechtsstaat, democratische achteruitgang en gendergerelateerd geweld.

De resoluties (Supplementary Items) die in deze commissie werden behandeld, waren:

1. Strengthening Gender Equality and Protecting Women (Polidori, Italië)
2. Repercussions for Failure to Comply with Democratic and Electoral Standards (Nilsson, Zweden)
3. Countering Russian Disinformation Regarding World War II and the Rewriting of History (Baranovas, Litouwen)
4. Strengthening Support for Sexual and Reproductive Health and Rights in the OSCE Region (Fry, Canada)
5. Strengthening Actions to Prevent Child Trafficking and Sexual Exploitation of Children (Smith, Verenigde Staten)

De derde commissie koos Sargis Khandanyan (Armenië) als voorzitter, Barones Christine Blower (Verenigd Koninkrijk) als vicevoorzitter en Carina Ödebrink (Zweden) werd herkozen als rapporteur.

6. Plenaire vergadering

Bij de opening van de jaarlijkse zitting van de Parlementaire Assemblee van de OVSE op 29 juni werd door de sprekers verwezen naar de Slotakte van Helsinki in 1975. De Portugese president Marcelo Rebelo de Sousa, voorzitter van het Portugese parlement José Pedro Aguiar-Branco, OVSE PA-president Pia Kauma, secretaris-generaal van de Verenigde Naties António Guterres en de Portugese delegatieleider Paula Cardoso herinnerden aan het blijvende belang van dialoog en samenwerking, de vijftig jaar ervaring van de OVSE in het bevorderen van veiligheid via dialoog en consensus, vooral na de Koude Oorlog. Ze betreurden echter dat de oorlog van Rusland tegen Oekraïne deze herdenking overschaduwt. Kauma benadrukte dat Oekraïne prioriteit blijft en drong er bij de parlementsleden op aan niet alleen druk te blijven uitoefenen om een einde te maken aan de gevechten, maar zich ook voor te bereiden op de dag nadat de gevechten zijn gestopt. In zijn videoboodschap sprak de Secretaris-generaal van de VN, Guterres over de grote en ernstige uitdagingen in de wereld, van de lopende conflicten, de toenemende ongelijkheid tot de uit de hand gelopen klimaatcrisis. «Door de dialoog tussen parlementen aan te moedigen, hebt u geholpen de democratie te versterken, samenwerking te bevorderen, en alomvattende veiligheid te bevorderen,» sprak hij. Tijdens de plenaire behandeling van het Supplementary Item *The Helsinki Process Fifty Years On* van OVSE President Pia Kauma, vroeg Dittrich bijzondere aandacht voor drie OVSE-functionarissen die al in 2022 door Rusland gevangen werden genomen en veroordeeld tot lange gevangenisstraffen. «We moeten er alles aan doen om Vadym Golda, Maxim Petrov en Dmytro Shabanov zo snel mogelijk vrij te krijgen,» sprak hij.

Op 2 juli was er tijdens de plenaire vergadering een speciaal debat over de situatie in het Midden-Oosten. Tijdens dit debat uitte Farah Karimi haar zorgen over de ontwikkelingen. «De terroristische aanval van 7 oktober door Hamas op onschuldige Israëli's was barbaars en we veroordelen deze ten zeerste. Maar geen enkele gruweldaad rechtvaardigt genocide of oorlogsmisdaden die al tien maanden aan de gang zijn, en zelfverdediging kan genocide niet goedpraten,» zei Karimi. Ze riep haar collega's in het Amerikaanse Congres op hun macht in te zetten om president Netanyahu te stoppen met de oorlog en geen bommen meer te sturen.

Op 3 juli sprak tijdens de plenaire vergadering de secretaris-generaal van de OVSE Feridun Sinirlioğlu.
In zijn opmerkingen benadrukte Sinirlioğlu dat de assemblee een cruciale rol speelt in het bevorderen van gedeelde principes en verbintenissen en

ervoor zorgt dat de OVSE een effectief platform voor dialoog en actie blijft. «De OVSE biedt een basis voor een veiligere, stabielere toekomst,» zei hij. In haar bijdrage sprak OVSE/ODIHR-directeur Maria Telalian over de 50e verjaardag van de OVSE en de uitdagingen voor de internationale betrekkingen en het wettelijke en politieke kader dat respect voor de mensenrechten garandeert. Ze verwelkomde de samenwerking die is ontwikkeld tussen de assemblee en het ODIHR op het gebied van verkiezingswaarneming en merkte op dat parlementsleden een cruciale rol spelen bij het waarborgen van fundamentele vrijheden. De aanwezigen werden ook toegesproken door de president van de NAVO Parlementaire Assemblee Marcos Perestrello en voorzitter van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa Theodoros Rousopoulos, die hun visie gaven op de toestand van de Europese veiligheid.
Aansluitend stemde de leden in met het Supplementary Item over het veiligstellen van de stabiliteit van de financiële situatie van de Parlementaire Vergadering van penningmeester Johan Büser (Zweden). Hierin werd voorgesteld om het reglement zodanig aan te passen dat OVSE deelnemende staten worden toegestaan financieel meer bij te dragen dan het overeengekomen percentage, in het bijzonder om nationale parlementen die momenteel onder 2,5% van het OVSE PA-begroting bijdragen maar een BNP per hoofd van de bevolking hebben boven 1% van het gemiddelde van het OVSE-gebied toe te staan hun bijdrage vrijwillig te verhogen tot een drempel van 2,5 procent. Ook werd verzocht dat de penningmeester het hervormingsproces in gang zet door het voorstel naar de subcommissie Reglement te sturen om de duurzaamheid op lange termijn en het functioneren van de kernactiviteiten van de OVSE PA te waarborgen.

7. Overige bijeenkomsten

Ook op de agenda stonden vergaderingen van de ad-hoc commissies van de OVSE PA die zich bezighouden met migratiekwesties, terrorismebestrijding en parlementaire steun voor Oekraïne, evenals de jaarlijkse werklunch over genderkwesties. Tijdens de plenaire vergadering bracht Karimi verslag uit van de verkiezingswaarnemingsmissie naar Albanië op 29 juni. In haar hoedanigheid als Speciaal Gezant voor Centraal-Azië ontmoette Karimi op 29 juni de Centraal Aziatische delegaties en op 30 juni nam zij deel aan het side event over vrede in Turkmenistan. De leden Vogels en Van Toorenburg waren op 30 juni bij een side event over het tegengaan van propaganda, misinformatie, desinformatie en interferentie georganiseerd door de Oekraïense, Finse en Zweedse delegatie. Dittrich, lid van de Parliamentary Support Team for Ukraine, nam deel aan het overleg van dit team op 29 juni waar gesproken werd over de ontvoering van Oekraïense kinderen naar Rusland en de gevolgen van het opschorten van de verkiezingen als gevolg van de oorlog. De Ad Hoc Committee Migration vergaderde op 30 juni waaraan Karimi als lid deelnam waar zij het bezoek aan Spanje bespraken en over mogelijke toekomstige activiteiten. Ook was Karimi aanwezig bij een vergadering van de OVSE PA jongeren en had zij een ontmoeting met de Speciaal vertegenwoordiger en coördinator van de OVSE voor de bestrijding van mensenhandel, Kari Johnstone. Van Toorenburg was bij het overleg van de ad hoc commissie Countering Terrorism. Dittrich, Recourt en Karimi namen deel aan de jaarlijkse genderlunch onder leiding van Hedy Fry uit Canada op 30 juni. Tijdens de lunch deed Dittrich verslag van de hoge kosten van kinderopvang in Nederland en de loonkloof tussen mannen en vrouwen. Van Toorenburg bezocht het side event Democratic Winter, georganiseerd door de Oostenrijkse Gudrun Kugler op 1 juli. Dittrich en Karimi waren aanwezig bij het side event *Strengthen the Legislative Response to Human Trafficking Risks for Ukrainian Refugees* eveneens op 1 juli. Karimi woonde op 2 juli het side event bij over digitalisering van

verkiezingscampagnes en de rol van OVSE PA-waarnemers, georganiseerd door de Zweedse Ödebrink. Het projectteam dat de OVSE PA Jaarvergadering 2026 organiseert in Den Haag was ook in Porto om ervaring op te doen, evenals communicatie- en beveiligingsmedewerkers van de Tweede Kamer.

Aangenomen teksten

Alle teksten die tijdens deze vergadering zijn aangenomen vindt u hier.

De voorzitter van de delegatie,
Karimi

De griffiers van de delegatie,
Bakker-de Jong
Christiaanse